

فرصت‌های نفتی و گازی ایران

فرصتی به نام نفت عراق

اتحاد نفتی ایران با کشورهای نظیر عراق می‌تواند متضمن همکاری‌های مثبت و آغازگر مزیت‌سازی گسترده‌ای، به خصوص در حوزه نفت و گاز باشد.

سومین دارنده بزرگ ذخایر اثبات شده نفت خام دنیا در حالی این رتبه را به خود اختصاص داده است که بیش از ۹۰ درصد از خاک این کشور، هنوز تحت عملیات اکتشاف نفت قرار نگرفته است و یکی از پایین‌ترین هزینه‌های تولید نفت در منطقه خاورمیانه و دنیا به این کشور اختصاص دارد. اینجا عراق است.

سومین دارنده ذخایر اثبات شده نفت خام ۶۰ درصد از محصول ناخالص داخلی و بیش از ۹۰ درصد از درآمدهای خود را از محل صادرات نفت تأمین می‌کند. صنعت نفت عراق در حالی عنوان پانزدهمین تولیدکننده بزرگ نفت را از آن خود کرده است که سال‌ها تحت تحریم‌های شدید بین‌المللی قرار داشته و تولید نفت این کشور تحت برنامه نفت در برابر غذای سازمان ملل کنترل شده است. با این حال، صنعت نفت عراق اکنون تأمین‌کننده بیش از ۹۴ درصد از انرژی مصرفی این کشور است که از محل تولید نفت خام تأمین می‌شود. بسیاری از

بازسازی یک غول آسیب دیده

صنعت نفت عراق پس از حمله سال ۲۰۰۳ به این کشور در مرکز توجه کشورهای اشغالگر قرار گرفت. بازسازی زیرساخت‌های تولید و فرآوری نفت می‌توانست علاوه بر تأمین نیازهای داخلی این کشور و زمینه‌سازی برای بهبود رشد اقتصادی و افزایش سطح رفاه عمومی، تأمین‌کننده درآمد‌های ارزی مورد نیاز اقتصاد جنگ زده و تحریم زده این کشور باشد. تولید نفت عراق در حال حاضر، رقمی معادل ۲/۴ میلیون بشکه در روز است. یک پنجم از این میزان از طریق خط لوله کرکوک - جیحان به

ترکیه منتقل و به مقاصد صادراتی بارگیری می‌شود و مابقی این میزان از طریق بندر بصره در جنوب عراق راهی دیگر بازارهای صادراتی می‌شود. با شدت گرفتن عملیات تخریبی در عراق پس از اشغال، بار دیگر صنعت نفت در مرکز توجه تخریب‌گران قرار گرفت. بیشترین میزان حمله و تخریب در تأسیسات صنعتی و دولتی عراق، مربوط به تأسیسات صنعت نفت، شامل خطوط لوله انتقال و صادرات نفت خام، پالایشگاه‌ها و سایر واحدهای فرآوری نفت و گاز بوده است. خط لوله صادرات نفت کرکوک - جیحان که روزانه ۴۰۰ تا ۴۵۰ هزار بشکه

افزایش قیمت نفت و سایر سوخت‌های حرارتی

گزارش بازار جهانی نفت در روز یکشنبه ۱۶ فروردین ۸۸

پنجشنبه ۱۳ فروردین ۸۸ با اعلام آمار ذخیره‌سازی‌های نفتی، همچنین کاهش شمار بیکاران در آمریکا و نیز امید به بهبود تقاضای نفت خام، قیمت نفت افزایش یافت. در بازار نیویورک، قیمت نفت خام WTI برای تحویل در ماه مه با ۲/۸۶ دلار (۵/۷۹ درصد) افزایش به ۵۲/۲۴ دلار در هر بشکه رسید و در سطح ۴۹/۷۲ تا ۵۴/۴۵ دلار در هر بشکه معامله شد. در بازار مزبور، قیمت بنزین تحویلی ماه مه با ۴/۱۴ سنت (۲/۸۸ درصد) افزایش به ۱/۴۸ دلار در هر گالن

قیمت نفت خام ایران در ۱۰ آوریل

منطقه	نفت سبک	نفت سنگین
آسیا	۵۳/۳۵	۵۲/۷۰
شمال غربی اروپا	۵۲/۲۳	۵۱/۸۴
مدیترانه	۵۰/۲۴	۴۹/۹۴
آفریقای جنوبی	۵۱/۴۹	۵۱/۰۹
میانگین وزنی	۵۲/۶۳	۵۱/۷۲

استخراج: «اقتصاد ایران» از امور بین الملل شرکت ملی نفت.

بالغ شد. قیمت این فرآورده در سطح ۱/۴۵ تا ۱/۵۱ دلار در هر گالن در نوسان بوده است. همچنین قیمت سوخت حرارتی در این بازار با ۳/۰۶ سنت افزایش به ۱/۴۲ دلار در هر گالن رسید. در این بازار، اختلاف قیمت بنزین و سوخت حرارتی با نفت خام به ترتیب به ۹/۹۶ و ۷/۷۷ دلار رسید.

در بازار لندن نیز قیمت هر بشکه نفت خام برنت دریای شمال برای تحویل در ماه مه به ۵۴/۰۶ دلار در هر بشکه رسید که نسبت به روز کاری قبل از آن، معادل ۲/۴۷ دلار (۴/۷۹ درصد) افزایش داشت. همچنین در بازار نیویورک، قیمت گاز طبیعی با توجه به پیش‌بینی برودت هوا طی روزهای آتی با ۲ سنت کاهش به ۳/۶۱ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو بالغ گردید و در سطح ۳/۵۵ تا ۳/۸۲ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو متغیر بود. بر اساس آمار منتشره از سوی اداره اطلاعات انرژی آمریکا، سطح ذخیره‌سازی‌های نفت خام ایالات متحد طی هفته منتهی به سوم آوریل با ۱/۷ میلیون بشکه افزایش به ۳۶۱/۱ میلیون بشکه رسید که

این مقدار، بالاترین سطح ذخیره‌سازی نفت خام این کشور از ۱۶ ژوئیه سال ۱۹۹۳ تاکنون می‌باشد. با افزایش سطح ذخیره‌سازی‌های نفتی آمریکا، انتظار می‌رود میزان سوددهی در بخش نفت طی سه ماهه جاری به رکورد جدید، دست پیدا کند. بر اساس آخرین برآورد هفتگی مؤسسه مشاوره نفتی انگلیس، میزان صادرات دریایی نفت آپک در ۴ هفته منتهی به ۲۵ آوریل، رقمی معادل ۲۸۰ هزار بشکه کاهش خواهد یافت.

میانگین قیمت نفت خام ایران (اول تا ۱۰ آوریل)

منطقه	نفت سبک	نفت سنگین
آسیا	۵۱/۶۰	۵۰/۹۵
شمال غربی اروپا	۵۰/۵۷	۵۰/۱۸
مدیترانه	۴۸/۵۸	۴۸/۲۸
آفریقای جنوبی	۴۹/۸۳	۴۹/۴۳
میانگین وزنی	۵۰/۹۱	۵۰/۰۲

استخراج: «اقتصاد ایران» از امور بین الملل شرکت ملی نفت.

اخبار پتروشیمی

واحد اطلاعات و اخبار ماهنامه «اقتصاد ایران» از وقایع پتروشیمی خبر می‌دهد.

● مدیر تولید پتروشیمی بندر امام اعلام کرد: این شرکت با تولید ۳۳۴ هزار و ۸۰۷ تن محصول ام.تی.بی.ای در سال گذشته رکورد تولید این محصول را شکسته است. مهندس وفایی با بیان این که تولید ام.تی.بی.ای سال گذشته نسبت به سال ۱۳۸۶ رشد ۳۰ درصدی داشته است، تصریح کرد: حجم تولید این محصول در شرکت نسبت به برنامه اعلام شده از سوی شرکت ملی صنایع پتروشیمی ۱۱ درصد بیشتر بوده است. وی گفت: خوراک واحد ام.تی.بی.ای ۳۷۳ هزار تن بوتان و ۱۸۲ هزار تن متانول در سال است و کل تولیدات این محصول به دلیل نیاز داخلی در بازارهای کشور عرضه می‌شود.

● شرکت پتروشیمی تندگویان، مجری واحدهای PTA/PET اول و دوم موفق شد در سال ۱۳۸۷ به تولید بیش از ۷۰۰ هزار تن انواع محصول در این مجتمع دست یابد. از مجموع ۷۰۰ هزار تن محصول تولید شده در این مجتمع، بیش از ۲۵۷ هزار تن این محصولات صادر شده است و ۱۴۳ هزار تن آن به فروش داخلی رسیده و محصولات باقی مانده، برای مصارف میان مجتمعی بوده است. شایان ذکر است، مجموع سرمایه‌گذاری ارزی در پتروشیمی تندگویان هزار و ۴ میلیون دلار بوده است.

● پیشرفت کل طرح متانول چهارم - واحد دوم پتروشیمی زاگرس، مجری بزرگترین طرح متانول جهان تا ابتدای امسال ۹۸/۲۶ درصد اعلام شد. محصولات تولیدی این طرح سالانه یک میلیون و ۶۵۰ هزار تن متانول خواهد بود و خوراک اولیه آن گاز طبیعی و اکسیژن است که به ترتیب از نفت و گاز پارس جنوبی و پتروشیمی مبین تأمین خواهد شد و محصولات این طرح به عنوان حلال در صنایع پایین دستی، انواع چسب، رزین‌ها، انواع پلاستیک، سوخت دیزل و همچنین تولید ماده بالابرنده عدد اکتان MTBE و تولید DME کاربرد دارد.

● مجموع فروش کل متانول مجتمع پتروشیمی زاگرس یک در سال گذشته یک میلیون و ۴۲۲ هزار تن بوده است که این میزان تولید برابر ۸۷/۵ درصد برنامه از پیش تعیین شده بود. از مجموع تولید بیش از ۱/۴ میلیون تنی متانول زاگرس یک در سال ۸۷، بیش از ۳۴۳ هزار تن به فروش داخلی و افزون بر یک میلیون و ۴۴۵ هزار تن نیز به صادرات اختصاص داشته است. همچنین مجتمع پتروشیمی زاگرس یک در آخرین ماه از سال ۸۷ موفق به تولید ۹۸ هزار و ۵۰۰ تن متانول شده است که این میزان برابر ۷۳ درصد برنامه تولید بوده است.

خواهان توسعه همکاری‌های دو کشور در بخش انرژی شده بود. شرکت لوک اوایل علاقتمندی خود را برای توسعه میدان نفتی قرنه غربی عراق اعلام کرده است. لوک اوایل در زمان صدام، قراردادی را در خصوص توسعه همین میدان با بغداد به امضا رسانده بود. شرکت گازپروم روسیه نیز در مناقصه اخیر توسعه شش میدان بزرگ نفت و گاز عراق شرکت کرده است.

شرکت نفتی شل نیز اعلام کرده برای حضور مشترک در پروژه‌های نفتی عراق، مذاکرات خود را با چند شرکت چینی آغاز کرده است. چین به عنوان یکی از بزرگترین متقاضیان نفت در بازارهای جهانی طی سال‌های اخیر، تلاش‌های گسترده‌ای را برای افزایش میزان ذخایر نفتی خود به خصوص در خاورمیانه آغاز کرده است.

ایران و فرصت‌های صنعت نفت عراق

همسایگی با عراق از یک سو و شرایط ویژه صنعت نفت عراق، باعث ایجاد فرصت‌های کم نظیری برای صنعت نفت ایران شده است. نیاز صنعت نفت عراق به توسعه فعالیت‌ها در بخش‌های مختلف بالادستی و پایین دستی این صنعت و تجربیات شرکت‌های ایرانی فعال در حوزه صنعت نفت در بخش دانش فنی و نیز ساخت تجهیزات و تأسیسات در شرایط موجود، امکان توسعه حضور ایران را در صنعت نفت عراق فراهم ساخته است.

حتی با در نظر گرفتن ملاحظات سیاسی بازدارنده و موانع خارجی موجود بر سر راه توسعه روابط اقتصادی دو کشور، منطق اقتصادی و موقعیت‌های جغرافیایی، توسعه همکاری با جمهوری اسلامی ایران و استفاده از پتانسیل‌های کشورمان را برای سیاست‌گذاران صنعت نفت عراق به یک الزام انکارناپذیر تبدیل ساخته است. عراق دارای گزینه‌های صادرات بخش قابل ملاحظه‌ای از نفت خود از طریق بنادر ایرانی و یا تحویل نفت خام در ازای مبادله آن با فرآورده‌های پالایش شده تولیدی در پالایشگاه آبادان و دریافت دکل‌های حفاری و سایر تجهیزات مورد نیاز - که امکان تولید آنها با استانداردهای جهانی در ایران از مدت‌ها پیش فراهم شده است - می‌باشد. همچنین نیروی انسانی ماهر در صنعت نفت و دانش فنی قابل توجه از دیگر مزایای قابل دسترس ایران برای توسعه صنعت نفت عراق است.

پتانسیل‌های صنعت نفت ایران و نیازهای گسترده صنعت نفت عراق، زمینه‌های بسیاری را برای شکل‌دهی همکاری‌های گسترده و ایجاد فرصت‌های جدید برای صنعت نفت ایران فراهم کرده است. دقت نظر در این زمینه و شناسایی دقیق فرصت‌های موجود از سوی سیاست‌گذاران صنعت نفت و فعالان بخش خصوصی صنعتی در ایران، منافع قابل ملاحظه‌ای را برای کشور به همراه خواهد داشت. ■

نفت خام تولیدی این کشور را برای صادرات به بندر جیحان ترکیه منتقل می‌کند از مهمترین این تأسیسات است که تا کنون بارها با تخریب و انفجار روبه رو شده است. بر اساس تعبیر گروه‌های مخالف دولت، جلوگیری از رونق اقتصادی در این کشور و برقراری جریان صادرات نفت، مهمترین اهرمی است که از آن می‌توان برای توقف در روند رشد اقتصادی و توسعه این کشور استفاده کرد.

با برقراری ثبات نسبی طی ماه‌های اخیر، روند تثبیت صنعت نفت این کشور نیز از رشد قابل ملاحظه‌ای برخوردار شده است. تهیه قانون جدید نفت عراق، امکان سرمایه‌گذاری‌های گسترده را به شرکت‌ها و کشورهای خارجی داده است.

بر اساس آمار منتشر شده در فوریه گذشته، صادرات نفت عراق به ۱/۸ میلیون بشکه در روز رسیده است. این رقم در ماه مزبور، درآمدی معادل ۲ میلیارد دلار را برای اقتصاد عراق به همراه داشته است. وزیر نفت عراق اخیراً اعلام کرده است این رقم در سال ۲۰۰۹ به ۲ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. دولت عراق همچنین چندین میدان نفت و گاز این کشور را در دور دوم مناقصه‌های بین‌المللی به مناقصه گذاشته و صلاحیت ۱۱ شرکت بزرگ نفتی پیشنهاد دهنده را مورد تأیید قرار داده است. با توجه به رشد روزافزون تقاضای فرآورده‌های نفتی در عراق، برنامه‌های متعددی نیز برای احداث پالایشگاه‌های جدید در نقاط مختلف ارایه شده است. طی هفته‌های اخیر، شرکت‌های رپسول اسپانیا، انی ایتالیا و مارسک دانمارک، طرحی مشترک را برای احداث یک پالایشگاه در نزدیکی میدان نفتی قرنه عراق - که یکی از بزرگ‌ترین میادین نفتی این کشور است - ارایه کرده‌اند.

روسیه نیز از علاقمندان ویژه طرح‌های بالادستی در صنعت نفت عراق است. قبل از سقوط دولت صدام، شرکت‌های روسی میلیارد‌ها دلار قرارداد اولیه در بخش بالادستی با دولت صدام امضا کرده بودند تا به محض رفع تحریم‌های بین‌المللی به اجرای آنها بپردازند. با حمله آمریکا و اشغال عراق، دولت بغداد قراردادهای قبلی را فاقد اعتبار اجرایی اعلام کرد. بسیاری از طرح‌های صنعت نفت، این بار به شرکت‌های نفتی اروپایی و آمریکایی واگذار شد.

با این حال طی ماه‌های اخیر، شرکت‌های روسی حضور گسترده‌ای را در بغداد برای عقد قراردادهای جدید نفتی با دولت جدید این کشور داشته‌اند. در روزهای میانی ماه مه جاری مدیر عامل شرکت نفتی لوک اوایل روسیه اعلام کرد وزیر انرژی روسیه به زودی در رأس هیأتی بلندپایه برای توسعه همکاری‌های مسکو - بغداد در بخش انرژی به بغداد خواهد رفت. این خبر در شرایطی اعلام شد که در روزهای پیش از آن، نخست‌وزیر عراق طی دیداری با ولادیمیر پوتین، نخست‌وزیر روسیه،